

Klabava

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Rokycany

Nadmořská výška: 379 m n. m.

Počet obyvatel: 499

Adresa URL: klabava.rokycansko.cz

Okres: Rokycany

GPS souřadnice: 49.753439N, 13.539273E

První pís. zmínka: 1401 (624 let)

PSČ: 338 41

Historie obce Klabava

V dávné minulosti tudy pravděpodobně táhly různé kmeny, možná Germáni či Slované a Keltové. Z těchto dob bohužel nejsou dochovány žádné zprávy. První listinný materiál se hlásí svým původem do roku 1368. Informuje o tom, že první arcibiskup pražský Arnošt z Pardubic „rozdělil zboží rokycanské na dva díly“ v souvislosti se zřízením proboštví v Rokycanech. Mezi zmiňovaným majetkem je uvedena také Klabava. Bylo však zjištěno, že tato listina je falzum, neboť ve skutečnosti vznikla až v 15. století. Proto rok 1368 nelze považovat za datum první zmínky o obci. Skutečný písemný doklad pochází z roku 1401 a nachází se v listině krále Václava IV., který v ní potvrdil majetek rokycanského kláštera. Listina se do současnosti v originále nezachovala, ale byla natolik důležitá, že byla v plném znění přepsána do Pamětní knihy města Rokycan z let 1532 až 1842.

V okolí Klabavy se nacházela značná ložiska železné rudy, kterou jednotlivci uměli tavit v kuplovnách. Roku 1541 probošt Václav s převorem kláštera Panny Marie v Rokycanech Brikcím „dovoluje hutu a hamr na Klabavě položit“ Mistru Jiříku Hamerníkovi. Ten však huť v Klabavě nikdy nepostavil. Myšlenka na její vybudování se objevila i v následujících stoletích. Roku 1637 byla zahájena stavba první tavicí pece (tzv. vlčí). Roku 1639, tedy za třicetileté války, byla obec Klabava a železářny vydrancovány švédským vojskem. Roku 1670 objevil minér Jan Hájek z Budějovic další bohatá ložiska železné rudy a tak vznikla u Klabavy štola svatého Antonína Paduánského, která byla hlavním zdrojem železné rudy pro železářny v Klabavě. Postupem času se vyvíjela technologie, železářny měly 2 vysoké pece a 3 zkujňovací pece. Pracovaly až do roku 1926 a poté byl provoz převeden do železáren v Rokycanech. V roce 1940 koupil objekt železáren Karel Šůla a zřídil zde porážku dobytka, udírnu a konzervárnu. Od roku 1948 sloužil objekt jako výrobní a sklad uzenářských výrobků. Po znárodnění v roce 1949 připadla část objektu obci Klabava. Tento pozemek s domem propůjčila obec sdružení chovatelů v obci a v roce 1993 jej prodala panu Miroslavu Kozelkovi, který zde zřídil hostinec a prodejnu potravin. Snaha o těžbu železné rudy byla obnovena roku 1954. Pod Ejpovicemi byla zahájena skrývka pro povrchový důl. Proto byla před Klabavou postavena hráz (v letech 1954 - 1958), aby tento důl nebyl zaplavován vodou řeky. Vzniklá přehrada je schopna v případě naplnění vytvořit vodní plochu až 118 hektarů. Důl v Ejpovicích měl ale rudy málo a byla chudá, a tak byl uzavřen a zatopen.

Práci občané Klabavy nacházeli a stále nacházejí jako námezdně pracující. V dřívějších dobách pracovali v železárnách v Klabavě. Na počátku 80. let 18. století byla provedena tzv. raabizace, tj. rozdělení půdy vrchnostenských dvorů mezi poddané a převedení roboty na peněžitý plat. Vzhledem k tomu, že život většiny obyvatel byl svázán s místními hutěmi, nejevili o přiděl pozemků zvláštní zájem. Za první světové války železářny v Klabavě pracovaly málo a tak asi 30 obyvatel obce pracovalo na statku v

Horomyslicích, ale bylo i mnoho takových, kteří chodili po žebrotě. Někteří občané byli odvedeni na vojnu, z níž se 19 už nikdy nevrátilo. Na počest jim byl postaven pomník, který je umístěn v parku obce. Potraviny sháněli občané Klabavy za války po sedlácích i v jiných obcích. Po roce 1918 se život lidí zlepšil. Na kraji obce, zřídili společníci Skala a Kozák továrničku na výrobu mechanických pump. Nad Klabavou byly otevřeny čtyři lomy na těžbu písku. Občané pracovali většinou v Rokycanech a v Plzni, kam jich mnoho docházelo pěšky. Druhá světová válka byla ještě horší než ta první. Opět nebyly potraviny a tak byly zavedeny přidělové lístky jako za války předešlé. Za odbojovou činnost, ale i za malé projevy neposlušnosti, byli lidé odváděni do koncentračních táborů. Dne 6. května 1945 přijely do Klabavy dva tanky americké armády. To bylo pro obec potvrzením, že druhá světová válka skončila. Ovšem i další dny byly ještě rušné. Jezdila tudy německá auta a obrněná vozidla, zbraně z nich Němci vyhazovali do příkopů. Na polích nad železniční zastávkou byly zřízeny tři tábory, kde byli soustředěni němečtí vojáci. Ve dne i v noci je střežily americké tanky. Americká armáda měla základnu u mlýna pana Rezlera pod Vršíčkem. V roce 1968 byl náš stát přepaden spojeneckými vojsky. Také Klabavou projely dva sovětské tanky a nějaký čas hlídkovaly nad obcí, v místech bývalé skládky. Potom až do roku 1989 žili občané vcelku způsobem odpovídajícím době, řada občanů opravila své domy, zřídili si vodovody a ústřední topení. Mnoho domů bylo nově postaveno v lokalitě tzv. „Sadu“. V roce 1989 se uskutečnil státní převrat, který v životě občanů hodně změnil. Mnozí byli ze zaměstnání propuštěni. Jiní podnikaví naopak založili vlastní živnost.

O počátcích klabavské školy se nedochovaly žádné zprávy, ale lze předpokládat, že byla založena již v době panování Marie Terezie. V roce 1833 byla v obci postavena první dřevěná budova na místě dnešní kapličky v dolní Klabavě, později byla postavena škola nad rybníkem. Nejvíce žáků měla škola v roce 1903, jejich počet byl - 188. Škola se v průběhu let měnila od jednotřídní až po trojtřídní podle počtu žáků. Obecná škola v Klabavě v různých obměnách pracovala do roku 1982, kdy bylo nařízením odboru školství a kultury Okresního národního výboru v Rokycanech vyučování na naší škole zastaveno a všechny děti začaly jezdit do škol v Rokycanech. Z tohoto důvodu bylo zavedeno autobusové spojení. Budova klabavské školy byla přestavěna na mateřskou školku. Provoz školy byl v roce 2000 zastaven pro nedostatek dětí. Školka však již v naší obci existovala dříve, a to od roku 1950 asi 6 let v domě dr. M. Chudáčka. Nejen škola byla v Klabavě nositelem vzdělání a kultury. V roce 1898 byl v naší obci založen ochotnický divadelní soubor. Pod názvem „Mošna“, který nacvičoval a hrál divadlo až do roku 1964. Měl velký vliv na kulturní život nejen obyvatel Klabavy, ale i na občany v celém okrese, protože hrál divadlo na mnoha místech a hrál je dobře. Roku 1926 bylo založeno také loutkové divadlo. Roku 1919 byla ustavena osvětová komise, která se mimo jiné postarala i o založení obecní knihovny. Knihovna má dodnes pro občany Klabavy velký význam. Dále je zde umístěna stálá expozice historických fotografií obce a lze tu shlédnout i originální Skupovy loutky Spejbla a Hurvínka. V roce 1949 byl v hostinci „U Charvátů zřízen biograf, který fungoval několik let a zanikl proto, že se začalo rozšiřovat televizní vysílání.

Již v roce 1862 byl v Klabavě v železárnách ustaven spolek Skládky bratrská, což byl předchůdce odborové organizace. Roku 1867 byl přejmenován na Spolek bratrský a byla stanovena jasná pravidla v souladu se Všeobecným zákonem horním. Z tohoto spolku později vznikl Kovodělník, odborová organizace v železárnách v Klabavě. V roce 1892 vznikl v obci i Občansko-vzdělávací spolek, který zřejmě existoval až do první světové války. Záhy po vzniku československé republiky zde byla ustanovena Místní organizace československé sociálně demokratické strany dělnické v Klabavě. Roku 1917 je ustavena Dělnická tělocvičná jednota. Organizovala tělesnou i duševní výchovu mládeže, cvičení, sportovní činnost. Měla

recitační a pěvecký soubor a odbor skautů. V letech 1948 až 1990 byla mládež organizována v Československém svazu mládeže a později v Socialistickém svazu mládeže. Ten už se ale nevěnoval původní činnosti DTJ a nejčastěji organizovat schůze a pracovní brigády. Za první republiky se začali organizovat i zemědělci. a založili zde spolek Sdružení domkářů. V roce 1949 bylo v Klabavě založeno jednotné zemědělské družstvo, ale hospodářské a organizační nedostatky vedly už v roce 1953 k jeho zrušení. K novému založení došlo opět v roce 1957. V roce 1960 bylo sloučeno s JZD Litohlavy. Roku 1928 byl pro lidi, kteří neměli kde bydlet, zřízen domek - chudobinec (č. p. 9). Tato pastouška měla svého obyvatele ještě v roce 1947. Každodenní samozřejmostí bylo v obci zvonění zvonu, který visel ve věži kapličky. Až do konce první světové války se vyzvánělo třikrát denně, ráno, v poledne a večer, čímž byl vlastně obyvatelstvu oznamován čas. Potom až do konce druhé světové války se již zvonilo jen v případě úmrtí místního občana. V roce 1930 byla v Klabavě založena a ustavena Kampelička, která shromažďovala a starala se o úspory občanů. Záložna pracovala pravděpodobně do roku 1952. Pitná voda byla vždy pro horní část Klabavy problémem. Byly tam jen tři studny hluboké až 50 metrů, kde lidé vytahovali vodu rumpálem a nosili ji v kbelících domů. Voda byla také v lese ve studánce a odebírat ji bylo možno také na křížovatce u Šrajlů. V roce 1960 bylo do studny u Charvátů namontováno elektrické čerpadlo, ale nebyl ještě proveden rozvod vody - na něm se pracovalo až od roku 1970. Studna ale neměla dostatek vody pro všechny zájemce. Dnes je již dokončen vydatný vrt s kvalitní vodou u lesa, z něhož bude postupně zaveden vodovod do celé Klabavy. Zvlášť významnou událostí pro občany Klabavy bylo vybudování železniční stanice a její zprovoznění dne 31. 10. 1848. V roce 1895 byl v Klabavě ustaven sbor dobrovolných hasičů. Mezi záslužné sociální akce patřilo tzv. vítání občánků.

